

OKUL YÖNETİCİLERİ VE LİDERLİK

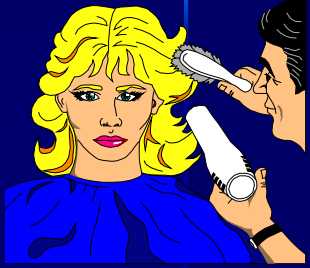

**OKUL MÜDÜRLERİ, Eğitim
Ordusu'nun
UÇ BEYLERİ dir.**

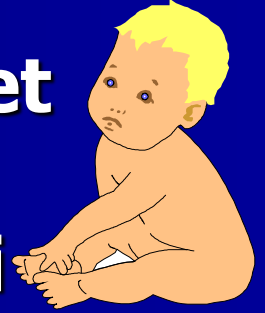
Yönetim,

örgütün (teşkilat / kurum) sahip olduğu
madde ve insan kaynaklarını kullanarak,
örgüt (kurum) amacını gerçekleştirme
bilim ve sanatıdır.

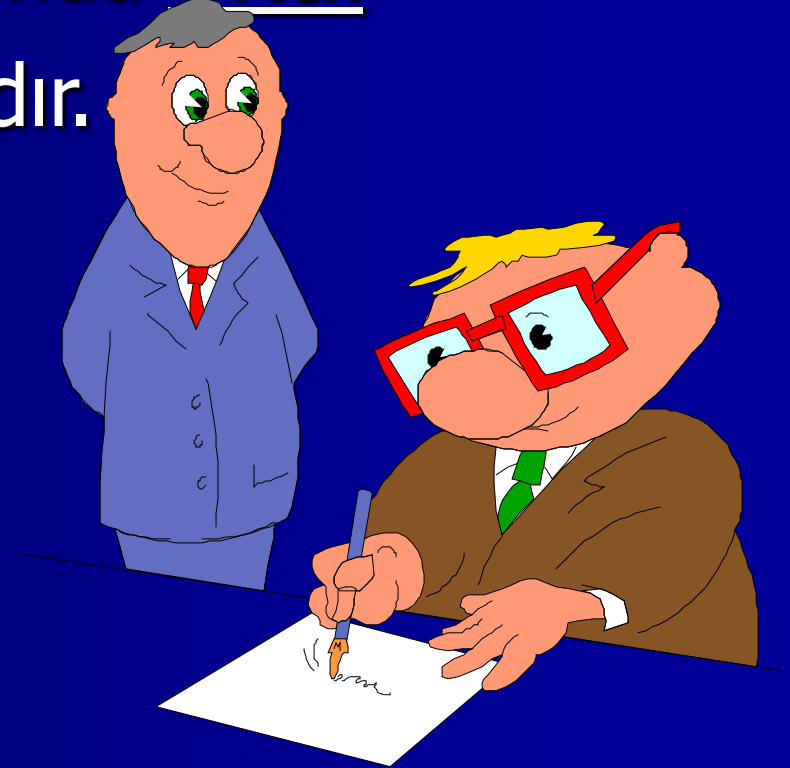
**Yönetimin ilgi ve faaliyet
alanı insandır.
İnsan da değişken, istekleri
sınır tanımayan bir
varlıktır.**

Klasik yönetimde
temel amaç,
Üretim ve verimin artırılması iken;
Çağdaş yönetimde,
Üretim ve verimlilik kavramları kadar
iş görenlerin ihtiyaçlarının karşılanması da
temel amaçlar arasına katılmıştır.

Okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin genel amacı bir ülkenin geleceği olan çocukların bilgi, beceri ve davranış olarak sağlıklı ve verimli şekilde yetişmelerini sağlamaktır. Okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin başında okul yöneticileri bulunmaktadır.

Okul yöneticileri etkili olabilmek için hem yönetim kavram ve kuramları hem de insan ilişkileri alanında bir takım bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekir.

Okulun amaçlarını gerçekleştirecek yapısını yaşatacak ve havasını koruyacak *İÇ ÖĞELERİN LİDERİ OKUL YÖNETİCİSİ OLMALIDIR.*

Okul denilen sosyal sistemin birey ve kurum boyutlarını dengede tutabilmesi, okul yöneticilerinin bir örgüt mühendisi kadar sosyal mühendis olmasını gerektirmektedir

Yönetim bilimindeki gelişmeler beraberinde okul yöneticisinin rolünü de değiştirmiştir. Bu değişim durmaksızın değişmektedir.

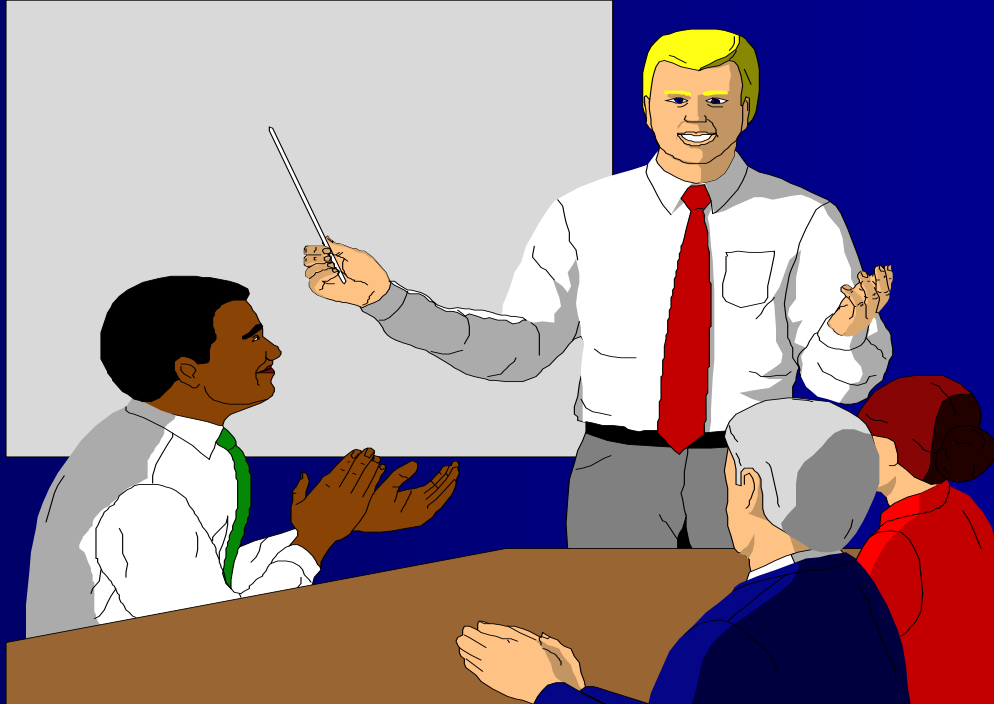
Okul yöneticisi 1960'lı yıllarda program yöneticisi, 80'li yıllarda eğitimsel lider, 90'lı yıllarda ise transformasyonel lider rolleri ile bütünleşmiştir.

Okul yönetimi ile ilgili literatürde okul yöneticisinin 6 önemli rolü şu şekilde ortaya konmaktadır:

Yöneticilik, öğretimsel lider, disiplin koyucu, insan ilişkilerini kolaylaştırıcı, değerlendirici ve çatışma uzlaştırıcı .

Yönetici okulun yasal lideri, okulda otorite ve gücün en önemli simgesi ve sahibidir.

Okul yöneticilerinin şu alanlarda yeterli olmasını gerekmektedir;

- 1-Amaçlara ulaşmak için gerekli adımları atacak bir vizyona sahip olma
- 2- Öğrencilerin ve personelin yaşamlarında belirgin bir fark yaratabilme
- 3-Personeli nasıl değerlendireceğini bilme
- 4- Değişimin devam ettiğini ve okul liderinin esnek bir vizyona sahip olması gerektiğini anlama
- 5-Eğilimlerinin,güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olma
- 6- Büyük ve küçük grup toplantılarını nasıl daha kolaylaştıracağını ve yöneteceğini bilme
- 7-İşi ile ilgili olarak kendine güven duygusunu yansıtabilme
- 8-Çeşitli rollere ilişkin iş sorumluluğunu nasıl değerlendireceğini bilme
- 9-Okulla ilgili herkesi katılım için nasıl güdüleceğini bilme
- 10-Okulun bulunduğu bölgedeki ahlakî değerlerle mesleki değerler arasında bir denge kurabilme

Okul Yöneticilerinin Yeterlikleri

Yöneticilerin sahip olması gereken yeterlikler; teknik yeterlikler, insancıl yeterlikler ve kavramsal yeterlikler olarakta üç gruba ayrılabilir.

Teknik yeterlik;

Öğretim yöntem ve teknikleri, süreçleri ve işlemleri konusunda uzmanlığı gerektirir. Kişinin çalışma alanına göre, somut olarak yapabileceği, uzmanlık bilgisine bağlı bilgi ve beceridir. Yöneticinin muhasebe, inşaat, finansman gibi alanlardaki yeterlikleri teknik yeterliklerdir. Yöneticinin örgütün yapısı, politikalar ve programlar üzerindeki etkisi de teknik yeterlilikler içinde sayılabilir.

İnsancıl yeterlikler;

İnsancıl yeterlikler, birey ve grupları anlama ve güdüleme yeterlikleri olarak da kabul edilebilir. Etkili çalışma ve ortak çaba oluşturabilme, başkaları hakkındaki varsayım, inanç ve tutumları, bunların kullanılış yöntem ve sınırlarını görebilme, bireysel farklılıkları gözetme insan ilişkilerine yönelik özellikler olarak görülmelidir. İnsancıl yeterlik, yöneticinin gerek bire bir, gerek grup olarak insanlarla çalışabilme yeteneğidir.

Kavramsal yeterlikler:

Okul yöneticisinin okulu bulunduğu toplum içinde, eğitim sistemi içerisinde ve evrensel ölçüler içerisinde görebilme; okulu bütünleyen tüm parçaları karşılıklı etkileşim içerisinde görebilme, eğitim alanındaki kuramsal gelişmeleri izleyebilme, kavrayabilme ve karşılaştığı örgün eğitim durumlarını bu kuramsal ve kavramsal bakış açısı ile değerlendirebilme yeteneğidir. Bu yetenek başta yönetim kuramı, örgüt, insan davranışı ve eğitim felsefesi olmak üzere eğitim alanına kuramsal bakış yeteneği kazandıracak bilim dallarının bilgi birikimine sahip olmayı gerektirir

Etkili Yöneticiler

- 1. Etkin yöneticiler, zamanlarının nereye harcandığını bilirler. Denetimleri altında tutabildikleri en asgari zamanı bile sistematik olarak kullanmaya çalışırlar.
- 2. Etkin yöneticiler, kendilerine somut hedefler koyarlar. Çalışmaktan çok, sonuç elde etmek için çaba harcarlar. İşe, "benden ne yapmam bekleniyor?" sorusuyla başlarlar.
- 3. Etkin yöneticiler, sahip oldukları güçlere dayalı olarak çalışırlar, yani elinden gelen şeylere yönelirler, yapamayacakları şeylere işe girmezler.
- 4. Etkin yöneticiler daha yüksek bir performansın olağanüstü sonuçlar vereceği birkaç büyük alan üzerinde konsantre olurlar. Kendilerine öncelikler koyar ve önceliğe ilişkin aldıkları kararları korurlar.
- 5. Etkin yöneticiler, nihayetinde etkili kararlar almak durumunda olan kişilerdir. Bunun her şeyden önce bir sistem işi olduğunu bilirler. Etkili bir kararın olgular üzerinde uzlaşmadan çok, birbiriyle çelişen düşüncelere dayanan bir yargıdan kaynaklandığını bilirler.

- Okul yöneticileri görevlerini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirebilmek için birtakım yeterliliklere sahip olmalıdır. Çünkü okul örgütlerinde temel girdi ve çıktı insan olduğu için eğitim yöneticilerinin sorumlulukları diğer örgütlere göre daha fazladır. *Araştırmalar okul yöneticilerinin özellikle okullarında yönetici olmaktan çok lider özelliklerine sahip olmaları gerektiği göstermiştir.* Günümüzdeki yönetim anlayışlarından olan toplam kalite yönetimi, öğrenen okul ve sinerjik yönetim gibi yönetim anlayışlarına uygun davranışlar göstermesi gereklidir. Bunun için okul yöneticilerinin şu davranışları göstermeleri gerekir ;

- ✓ Okulu için vizyon ve misyon geliştirmelidir.
- ✓ Eğitim-öğretim ve yönetimin verimliliğini artırıp, eğitim kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapmalıdır. Bunun için sürekli kendini geliştirmeli, süper lider özellikleri gösterip personelinin geliştirmelidir. **Kendisini geliştirmeyen bir yöneticinin personelinin geliştirmesi mümkün değildir.**
- ✓ Okulda öğrenen birey ve öğrenen organizasyon felsefesini yerleştirmelidir. Bu şekilde okulunu öğrenen okula çevirmelidir. Öğrenen okulda başta öğretmenler kendini geliştirecek sonra da bu davranışlar öğrenciye de yansıyacak dolayısıyla öğrencilerin başarısı da artacaktır.
- ✓ Okulunda ekip çalışması ruhunun yerleşmesini sağlamalıdır. Bu şekilde okulunda kollektif hareket edilmesini sağlayarak personelin bütünleşmesini sağlar. Okulda sinerjik yönetim davranışları göstermelidir.
- ✓ Gerektiğinde astlarına yetki devrederek işlerin daha iyi yürütölmesini sağlamalıdır
- ✓ Yeni teknolojik gelişmeleri okula kazandırmalıdır. Bunları kazandırdıktan sonra personelin bunlardan rahatlıkla yararlanabilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.
- ✓ Okulda katılımcı ve demokratik bir yönetim anlayışı benimsemelidir.
- ✓ Okulun çevreyle bütünleşmesi için gerekli tedbirleri almalıdır.

Lider mi Yönetici mi?

Genellikle yöneticiden liderlik vasıfları da bekliyoruz. Olursa çok iyi olur tabii. Ama bir yöneticinin lider olması değil, öncelikle iyi bir yönetici olması gerekiyor.

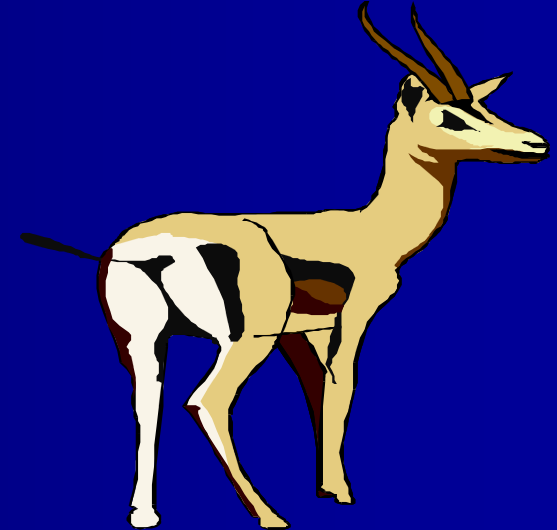
Liderlik vasfı her insanda bulunmayan bir özelliktir. Yönetici sadece yönetir. Lider etkiler ve peşinden sürükler. Bu bakımdan lider özelliği olan kişiler, gerek iş hayatında gerekse politikada hemen fark edilir ve önü kesilmeye çalışılır. “Sisteme rağmen lider kalabilmek”, işte sorun bu. Yöneticilik bir vasıf değildir. Sıradan insanlar bile şanslarının yardımıyla yönetici olabilir. *Ama lider olmak ve öyle kalabilmek çok zordur.*

Unutulmamalıdır ki:

“Lideri aslan olan ceylan sürüsü,

lideri ceylan olan aslan sürüsünü
mağlup etmektedir.”

Liderlerin yönetici olabileceği kesin; ancak yöneticilerin lider olması güç olabilir. Bana göre insani değerleri gözeten ve iğneyi kendine batırmasını beceren insan “insan” olur; haliyle yönetici de olur, lider de olur, belki uygun düşmeyebilir ama “**havayı koklamasını bilmek**” oldukça önemlidir!

İyi bir yönetici nasıl olmalı sizce?

Ben "X" şirketinde çalışıyorum ve yöneticim tarafından çalışma arkadaşlarım ve müşterilerin yanında yaptığım hatalar yüzünden rencide ediliyorum, yönetici böyle bir şeyi yapmakta haklı mıdır sizce?

NASIL DAHA İYİ YÖNETİCİ OLUNUR ?

İyi yöneticiler bazen çok sıkıcı bazen çok karizmatik olabilirler; zaman zaman bonkör, zaman zaman cimri olabilirler; zaman zaman vizyoner, zaman zaman rakam odaklı olabilirler. Peter F. Drucker'a göre iyi bir yönetici olmak için sekiz altın kurala uymaktan başka çare yok.

1. "Ne yapılması gerekiyor?" sorusunu sormak,
2. "Şirketim için en iyisi hangisi?",
3. Hareket planı oluşturmak,
4. Alınan kararların sorumluluklarını da üstlenmek,
5. İletişim kurmak,
6. Sorunlara değil fırsatlara odaklanmak
7. Toplantıların verimli geçmesini sağlamak
8. "Ben" yerine "biz" demek

İşte Drucker'ın iyi bir yönetici olmak için olmazsa olmaz olarak gösterdiği kurallar bunlar. İlk ikisi bilgiye ulaşmanıza yarayacak. Aradaki dörtlü, topladığınız bilgiyi kullanmanızı sağlayacak. Son ikili, tüm organizasyonun sorumluluk ve güvenilirlik vasıflarına kavuşmasını sağlayacak.

**Nedense herkes lider olmak istiyor.
Liderlik insanların ağzının suyunu akıtıyor.
“Ben bir şey olmasam da olur ama mutlaka
lider olayım” der gibiyiz.
Haksız da değiliz, liderliği o kadar
ucuzlattık ki, her önüne gelen lider...
Liderler hep spot altında, hep en önde, hep
daha iyisini giyiyor, daha iyisini yiyor...
Benim neyim eksik ben de lider olayım...
Bu yüzden olsa gerek bizim buralarda
liderden geçilmiyor.**

Liderlik nedir?

Liderlik değişik şekillerde tanımlanabilir. Bir lider genellikle motive edici, etkileyici, güzel örnekler verebilen ve yol gösteren kişidir. Liderlik yapmanın gerekleri arasında insan, etkileme gücü, hedef, ve iletişim olması gerekir.

- Yöneticilerin, bulundukları makam itibarı ile bazı güçleri vardır. Örneğin bir yönetici yanında çalışanın maaşı hakkında, çalışma saatleri ve koşulları hakkında, ceza ve ödüllendirme yetkileri vardır. Bu güç hem yönetici tarafından hem de yönetilen tarafından bilinmektedir. Bir diğer güç yetkili ve etkili kişilerden alınan güçtür. Kendisi direkt olarak etkili olmasa da etkili olan kişilerle arası iyi olduğu için kendisi de dolaylı olarak güçlüdür.

- Bir diğer güç ise uzmanlık gücüdür. Liderler bilgi, deneyim ve kabiliyetleri sayesinde uzmandırlar ve bu uzmanlıkları kendilerini çok kuvvetli yapar. Eğer üst düzey yöneticiler uzmanlıklarını ön plana çıkararak teşvik edici, katılımcılığın sağlandığı, yaratıcılığın ön plana çıktığı bir ortam yaratabilirse herkesin de başarılı olabileceği bir ortam doğar.

Bir yönetici, herkes için her şey
değildir.

Dünyada ne kadar yönetici
varsa, o kadar da yönetim ve
yöneticilik tarzı vardır denilebilir.

SONUÇ OLARAK;

okul yöneticileri okul örgütlerini amaçlarına ulaştırabilmek için yöneticiden çok lider özellikleri taşımalıdır.

Yönetici ve Liderin temel özellikleri;

- *Güzel ahlâk,*
- *Olgunluk,*
- *Başkalarına güven verme,*
- *Kendine güven duyma,*
- *Güzel konuşma,*
- *Zekâ,*
- *Bilgi,*
- *İleriyi görebilme,*
- *Kararlılık,*
- *Dürüstlüktür.*

TEŞEKKÜRLER

